

IRENA KUBÍČKOVÁ,

**KAVALÍŘI NA CESTĚ EVROPOU I ČASEM. CESTOVATELSKÉ REFLEXE TŘÍ
ŠLEHTICŮ Z ČESKÝCH ZEMÍ OD POČÁTKU 17. DO POČÁTKU 18. STOLETÍ**

Ústav českých dějin FF UK, Praha 2012, 69 stran textu + 24 obrazových příloh

Posudek vedoucí bakalářské práce

Irena Kubíčková se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku šlechtického cestování, která je v odborných kruzích dlouhodobě velice frekventovaná a jako téma výzkumu značně populární. Soustředění se na otázky mnohokrát zkoumané a diskutované nepochybně může při volbě vhodné badatelské strategie přinést užitečné a přínosné poznatky. Výběr tří reprezentativních cestopisů, respektive cestovních deníků odrážejících charakter šlechtického cestování od počátku 17. do počátku 18. století se jeví jako efektivní cesta, slibující osvětlit způsob myšlení urozených cestovatelů na jejich výpravách po raně novověké Evropě, stejně jako možné proměny jejich poznávacích a „turistických“ preferencí v průběhu sledovaného období. Autorka zkoumala literární díla tří šlechticů, reprezentujících tři rozdílné generace – totiž Bedřicha z Donína (cca 1574–1634), Lva Viléma z Kounic (1614–1655) a Kryštofa Václava z Nostic (1648–1712). Přesvědčivě vysvětlila, že otázka žánrového zařazení těchto děl (konkrétně jde o rozdíly mezi cestopisem a cestovním deníkem) není při jejím přístupu rozhodující, protože se hodlá zaměřit nikoli na zkoumání formy, nýbrž především na interpretaci obsahu uvedených pramenů. Správně rovněž identifikovala všechna výše zmíněná díla jako svého druhu ego-dokumenty, schopné nabídnout výpověď nejen o místech, která jejich autoři navštívili, ale především o autorech samotných, o jejich způsobu uvažování, o projevech či naopak absenci individuálních priorit při poznávání cizích zemí, o míře přítomnosti autostereotypů při vnímání sebe sama či naopak heterostereotypů při hodnocení obyvatel neznámých končin, i o mnoha dalších skutečnostech, o nichž může vypovídat cestopisné dílo interpretované jakožto ego-dokument.

Svou bakalářskou práci Irena Kubíčková strukturovala poměrně mechanicky. Po stručném úvodu (zahájeném ovšem vzletně formulovaným odstavcem o potřebě zkoumání šlechtické mentality a každodennosti, který by se stylově hodil spíše do popularizujícího článku v denním tisku než do odborného textu) následuje kapitola věnovaná rozboru pramenů a literatury. Hned na jejím počátku autorka vysvětluje, že se zde zaměřila pouze na tituly, jež byly bezprostředně podnětné pro její práci; nemá tedy jít o reprezentativní výčet pramenných

edic a odborných pojednání ke šlechtickému cestování obecně. Z bezpočtu vydaných pramenů tak autorka uvádí prakticky jen ty, které ve své práci přímo používá, z nesmírně rozsáhlé sekundární literatury pak opět jen poměrně úzký vzorek, který blíže prostudovala. Zvláště zřetelná je absence zahraniční literatury – ta je zastoupena jen několika tituly. Vzhledem k extrémnímu rozsahu bibliografie, kterou by bylo možné ke zkoumané problematice sestavit, lze uvedený přístup chápat – avšak jen stěží lze akceptovat, že kupříkladu klasickou práci Antoniho Mačzaka o cestovatelské každodennosti v raném novověku, kterou autorka uvádí mezi knihami podnětnými pro svou bakalářskou práci, v dalším textu takřka necituje ani ji nikterak nevyužívá jako inspiraci pro interpretování tří cestopisných děl, které sama zkoumá. Zcela stranou pak autorka ponechala i rozsáhlou literaturu k ego-dokumentům, která by jí mohla poskytnout cenné metodologické impulsy k hlubší analýze zkoumaných pramenů.

Vlastní pojednání o Donínově, Kounicově a Nosticově díle Irena Kubíčková uvedla stručnými souhrny životopisných údajů všech tří šlechticů. V následujících třech kapitolách podrobně zrekapitulovala trasu, účel a průběh jejich cest včetně toho, jakým způsobem dotyční cestovatelé svá putování popisují, čeho si přednostně všímají, na co kladou důraz a co naopak opomíjejí. Poukázala i na faktory, které charakter zkoumaných děl a smýšlení jejich tvůrců spoluutvářely (zvláště věk a konfesijní příslušnost cestovatelů). Bakalářskou práci autorka ukončila stručnou závěrečnou kapitolou, kde spíše naznačila další možné cesty budoucího výzkumu, než aby komparovala závěry vytěžené z analýzy tří zkoumaných pramenů.

Určitý problém představuje i formální stránka bakalářské práce. Poznámkový aparát vytvořený podle úzu *Českého časopisu historického* tento úzus nedodrží důsledně, pomlčky jsou často zaměňovány za spojovníky (např. s. 20, 23, 37, 41), v textu se vyskytují četné překlepy (např. s. 20, 33, 36, 40, 61, 67) a v závěrečném seznamu pramenů a literatury jsou mezi pramenné edice zařazeny i konferenční sborníky (s. 66). Jinak dobrá a přiměřená stylistická úroveň práce je místy narušována lapsy, náležejícími do jiného žánru (např. s. 12). I přes všechny výše uvedené výhrady však Irena Kubíčková prokázala, že dokáže pracovat s vydanými prameny a s literaturou na úrovni přiměřené znalostem a schopnostem absolventa bakalářského studia historie. Její práci proto doporučuji k obhajobě. Navrhuji ji ohodnotit v závislosti na průběhu obhajoby – v případě přesvědčivé a velmi dobré obhajoby ještě jako velmi dobrou.

V Praze dne 13. června 2012

Doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.